

ARVAA ELLET TIEDÄ –TIETOVISA

Tavoite

Leikkimielinen tietovisa Pipliaseuran Lukutaito-ohjelman maista. Nopea ja hauska virittäytyminen lukutaitotyön teemaan ja Afrikan maiden kulttuuriin.

 <p>Kohderyhmä rippikoulu- ja nuorisotyö, aikuiset</p>	 <p>Käyttötilanne virittäytyminen, peli, piiri tai ryhmä</p>	 <p>Kesto 15 min</p>	 <p>Teema lukutaito, kulttuuri</p>
--	--	--	--

Alue: Etiopia, Kenia, Malawi, Namibia, Tansania

Tarvikkeet:

- Kysymykset tulostettuina itselle
- Fläppitaulu tms., johon voi kirjoittaa kysymysten vastausvaihtoehtoja
- Paperia ja kyniä, jos halutaan osallistujien kirjoittavan vastauksensa ylös pisteiden laskua varten
- Tämä PDF eli työskentelyohje

Työskentelyn kulku

1. Aloitus (2 min)

Toivota osallistujat tervetulleiksi. Kerro, että tarkoituksena on tutustua lukutaitotyöhön ja Afrikan maiden kulttuuriin leikkimielisen tietovisan avulla.

2. Työskentely (10 min)

Osallistujat voivat vastata kysymyksiin myös pareittain tai pienryhmissä.

Oikeat vastaukset ovat suluisia.

1. Mikä näistä ei kuulu joukkoon somali, suomi, suahili vai savo? (savo on murre, muut virallisia kieliä)

2. Jaonkielinen sana ”galimoto” tarkoittaa mopoa, polkupyörää vai autoa? (autoa)

3. Yhdistä maa ja siellä puhuttava kieli:

amhara	Kenia/Tansania/Etiopia/Malawi/Namibia (amhara-Etiopia)
chichewa	Kenia/Tansania/Etiopia/Malawi/Namibia (chichewa-Malawi)
turkana	Kenia/Tansania/Etiopia/Malawi/Namibia (turkana-Kenia)
datooga	Kenia/Tansania/Etiopia/Malawi/Namibia (datooga-Tansania)
dhimba	Kenia/Tansania/Etiopia/Malawi/Namibia (dhimba-Namibia)

4. Tansanian eräs vähemmistökieli on huhu, hehe vai hihi? (hehe)

5. Etiopian väkiluku on reilu 1 miljoona, 10 miljoonaa vai 100 miljoonaa? (111 miljoonaa)

6. Kirjaimet sekaisin. Kun laitat kirjaimet kohdilleen, mitä kielten nimiä syntyy?

KANATUR (turkana, puhutaan Keniassa)
SAIMAA (maasai, puhutaan Keniassa ja Tansaniassa)
AFRIKANSA (afrikaans, puhutaan Namibiassa ja Etelä-Afrikassa)
POTKO (pokot, puhutaan Keniassa)
SOTE (teso, puhutaan Keniassa)
OJA (jao, puhutaan Malawissa)
MOROO (oromo, puhutaan Etiopiassa)

7. Afrikan korkein vuori sijaitsee Etiopiassa, Keniassa, Malawissa, Namibiassa vai Tansaniassa? (Tansaniassa, Kilimanjaro 5895 m)

8. Kilimanjaro on myös tulivuori, oikein vai väärin? (oikein)

9. Namibiassa voi bongata hylkeitä? Oikein vai väärin? (oikein)

10. Kalaharin autiomaa ulottuu myös Namibiaan? Oikein vai väärin? (oikein)

11. Namibiassa, hiekkadyneillä elävä ja aamuisin päällään seisova koppakuoriainen voimistelee? Oikein vai väärin? (Väärin, juo kastetta)

12. Birri on juotavaa, syötävää vai valuuttana käytettävää? (valuuttaa, Etiopian rahayksikkö)

13. Nzima on juotavaa, syötävää vai valuuttana käytettävää? (syötävää, tarkoittaa malawilaista maissipuuroa)

14. Maasaisoturin kilpi on kuvattuna Etiopian, Kenian, Malawin, Namibian vai Tansanian lipussa? (Kenian lipussa)

15. Auringonnousu on kuvattuna Etiopian, Kenian, Malawin, Namibian vai Tansanian lipussa? (Malawin lipussa)

16. Namibian lipussa kuvattu taivaankappale on aurinko, kuu vaiko tähti? (aurinko)

17. KONE ei ole:

- A. Aktiivinen tulivuori Etiopiassa
- B. Kansainvälisesti tunnettu suomalaisyritys
- C. Maakunta Koillis-Keniassa (oikein: Kone ei ole maakunta Koillis-Keniassa)

18. HUMPATA on:

- A. Humppapaikka tanssikansalle
- B. Paikkakunta Namibiassa (oikein)
- C. Pataruoka Keniassa

19. MOI, on tuttu tervehdys, mutta myös entisen presidentin nimi Etiopiassa, Keniassa, Malawissa, Namibiassa vai Tansaniassa?

(Daniel Moi oli Kenian pitkäaikainen presidentti 1978–2002)

20. Itä-Afrikan matkallasi sinulle tulevat tutuiksi dalla-dalla ja matola. Nämä ovat:

- A. Paikallisia hyönteisiä
- B. Tyypillisiä ruokalajeja
- C. Julkisia kulkuneuvoja, pikkubusseja (oikein: Tansaniassa dalla-dalla, Malawissa matola)

21. Tilaat malawilaisessa ravintolassa kanaa kwasu-kwasu. Saat:

- A. Kananlihaa luineen päivineen (oikein)
- B. Kananfileepihvin höyhenkoristeella
- C. Varpaineen grillatun kanankoiven

22. Etiopialaisessa kalenterissa on 11, 12, vai 13 kuukautta?

(13 kk, 12 x 30 pvän kuukausi ja 1 x 5–6 pvän kuukausi)

23. Asante sana, paljon kiitoksia -tervehdyksellä kiität Etiopiassa, Keniassa, Tansaniassa, Namibiassa vai Malawissa? (Keniassa ja Tansaniassa, suahilin kieltä)

24. Seepran raitojen päätarkoitus on hämätä leijonaa? Oikein vai väärin?

(väärin, tarkoitus on torjua hyönteisiä)

25. Maailman eri kalalajeista rikkain järvi on:

A. Victoriajärvi

B. Malawijärvi (oikein)

C. Tanganyikajärvi

3. Yhteenveto (3 min)

Käykää oikeat vastaukset läpi ja laskekaa pisteet.

4. Päätös (1 min)

Kiitä osallistujia. Anna lopuksi mahdollisuus esittää kysymyksiä.